

20 stycznia 2015

Wybory sołtysów tuż tuż!

Polskie prawo stanowi, iż w terminie do sześciu miesięcy po wyborach samorządowych w sołectwach muszą odbyć się wybory sołtysów oraz rad sołeckich. Kadencja sołtysa i rady sołeckiej trwa bowiem 4 lata, licząc od dnia wyborów i kończy się po zakończonej kadencji rady gminy. Po upływie kadencji rady gminy, dotychczasowy sołtys i rada sołecka działają do dnia wyboru nowego sołtysa i rady sołeckiej.

Do niedawna wyboru sołtysów i rad sołeckich dokonywano wyłącznie na zebraniach wiejskich, obecnie zaś coraz więcej gmin sięga do systemu wyborów powszechnych zorganizowanych w lokalach wyborczych znajdujących się w poszczególnych sołectwach. System głosowania przy urnach, rozłożonego w dłuższym, najczęściej kilkugodzinnym przedziale czasowym, powoduje, że głosować mogą także ci, którzy nie mogli wziąć udziału w zebraniach wiejskich. Obie formy wybieralności sołtysów są zgodne z prawem, a ostatecznie o wyborze formy głosowania decyduje rada gminy w porozumieniu z mieszkańcami sołectwa.

Cztery lata temu większość świętokrzyskich samorządów gminnych zdecydowała o przeprowadzeniu wyborów sołtysa na starych zasadach, czyli podczas wiejskich zebrań. Zwykle powodowane to było brakiem znowelizowanych statutów sołectw, które regulowałyby zasady przygotowania i przeprowadzenia wyborów na nowych zasadach. Chociaż były też sołectwa, jak choćby w gminie Miedziana Góra, gdzie wybory zorganizowano „po nowemu”. Statuty dla sołectw w tej gminie uchwalono jeszcze w czerwcu 2010 roku więc nic nie stało na przeszkodzie, by zmienić wyborczy system. Na 10 sołectw w zorganizowano 8 lokali wyborczych, w każdym z nich zasiadali (nieodpłatnie) członkowie Sołeckich Komisji Wyborczych. Wybory trwały od 8.00 do 17.00. Ta formuła okazała się prawdziwym strzałem w dziesiątkę, ponieważ frekwencja wyborcza była najwyższa w historii – np. w sołectwie Bobrza, gdzie był tylko jeden kandydat, swój głos oddało aż 40,74 % uprawnionych, prawdziwy rekord odnotowano natomiast w sołectwie Porzecze, gdzie

głosowało 51,60 % wyborców.

Jak będą przebiegały tegoroczne wybory? Czy padną kolejne rekordy frekwencji? Niewykluczone, że tak się właśnie stanie, ponieważ przez ostatnie cztery lata wiele świętokrzyskich gmin zdecydowało się na uchwalenie nowych statutów dla swoich sołectw a więc także nowych zasad wyboru sołtysów

Jan Mazur, wiceprzewodniczący Wojewódzkiej Komisji Wyborczej w wyborach samorządowych w 2014 roku:

- Procedurę wyborów sołtysów i członków rad sołeckich reguluje art. 36 ust.2 ustawy o samorządzie gminnym. Mówi on, że „Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania”. Prawo to ma każdy, kto w dniu wyborów ma ukończone 18 lat i korzysta w pełni z praw publicznych. Warto zwrócić uwagę na fakt, że ustawodawca obligatoryjnie narzuca samorządom tylko jeden podstawowy wymóg - zachowanie tajności podczas głosowania. Natomiast opracowanie szczegółowych regulacji dotyczących metod przygotowania i przeprowadzenia wyborów sołtysa i rady sołeckiej pozostawia statutom poszczególnych sołectw, czyli w istocie - samorządom gminnym i ich sołectwom. Co to oznacza? Po pierwsze, jest na pewno ogromnym dowodem ufności ustawodawcy w sprawność organizacyjną samorządów podstawowego szczebla, po drugie - wzmacnia przekonanie lokalnych społeczności o tym, że same mogą o sobie stanowić, czyli tak naprawdę - umacnia demokrację.

Dodajmy do tego, że czynne prawo wyborcze nie jest uzależnione od zameldowania, ustawodawca przewidział jedynie wymóg stałego przebywania na terenie danego sołectwa. Jak prawidłowo przygotować wybory sołtysa i rady sołeckiej? Po pierwsze - należy odpowiednio wcześniej powiadomić mieszkańców o terminie i miejscu wyborów. Datę wyborów ustala - stosownie do postanowień statutu sołectwa - wójt, burmistrz w odpowiednio długim okresie, najczęściej jest to 60 dni przed planowanym terminem. Najbardziej dogodną formą przeprowadzenia wyborów jest korzystanie z opatrzonych pieczęcią gminy kart wyborczych. Na karcie wyborczej nazwiska i imiona kandydatów na sołtysa umieszcza się w porządku alfabetycznym. Przed otrzymaniem karty do głosowania mieszkaniec sołectwa powinien wpisać się na listę obecności legitymując się dowodem tożsamości.

Często problemem w wyborach jest niska frekwencja osób uprawnionych do głosowania. Ważność wyborów powinna być zapisana w statucie sołectwa, może nim być np. 1/5 osób

uprawnionych do oddania głosu. W przypadku braku wymaganej liczby uprawnionych do głosowania, należy ogłosić termin w późniejszym okresie np. za pół godziny, za tydzień (w przypadku głosowań prowadzonych podczas zebrania wiejskiego) i przeprowadzić je w tym terminie bez względu na frekwencję. Po zakończeniu głosowania, Komisja sporządza protokół, który podaje się do wiadomości publicznej. Wybory wygrywa ten kandydat, który uzyskał największą ilość głosów. Rada Gminy stwierdza ważność wyborów, a jeżeli wpłyną protesty na piśmie dotyczące naruszenia statutu przy wyborach - powinna je rozpatrzyć. Metoda wyboru sołtysów i rad sołeckich w znacznym stopniu zbliżona jest do tej, stosowanej podczas wyborów Rad Gmin przeprowadzanych w gminach do 20 tys. mieszkańców.